

عوامل موثر بر جرم یابی تصادفات ساختگی با تاکید بر صحنه زنی (خسارت بدنی)

(مطالعه موردی - استان مقدس قم)

احمد کرمی^۱

چکیده

زمینه و هدف: امروزه یکی از شیوه و شگردهای کلاهبرداری و تقلب تدارک تصادف ساختگی و اقدام به صحنه زنی، که یک پدیده ناهنجار اجتماعی است می باشد، این مسئله تهدیدی جدی برای کشوری که رسالت ایجاد امنیت اقتصادی و اجتماعی را به عنوان یکی از اهداف مهم در استراتژی حرفه ای خود گنجانده است تلقی می گردد. بی شک دقت نظر کارآگاهان مبارزه با کلاهبرداری به عنوان جرم یابان این حوزه و پزشکان سازمان پزشکی قانونی به عنوان مرجع مهم کارشناسی در انجام معاینات و ارائه نظرات کارشناسی اعم از تفکیک صدمات و تطبیق آن با زمان ایجاد حادثه و بروز صدمات، عامل حدوث، سیر بهبودی و مضافاً تطبیق صدمات با قانون دیات در رسیدگی دقیق به پرونده های قضایی بسیار مثرتر می باشد. در نهایت همکاری و پیگیری های همه جانبه و برخورد مناسب مقام قضایی قطعاً تأثیر بازدارنده ای بر نحوه انجام، سیر فزاینده و کاهش وقوع اینگونه حوادث و جرائم را در پی خواهد داشت. لذا این تحقیق با هدف شناخت عوامل موثر در جرم یابی تصادفات ساختگی با تاکید بر صحنه زنی انجام پذیرفته است.

روش: این تحقیق از نظر نوع و هدف کاربردی، روش توصیفی - تحلیلی و از لحاظ جمع آوری داده ها، کمی به شیوه پیمایش است و داده های مورد نیاز با استفاده از ابزار پرسشنامه که به جهت محدود بودن جامعه آماری به صورت تمام شمار بین ۵۲ نفر از کارآگاهان خبره مبارزه با کلاهبرداری، بازپرسان و دادیاران دادرسی عمومی و انقلاب، پزشکان پزشکی قانونی، سندیکای بیمه، کارشناسان و متخصصین صنعت بیمه، گردآوری و با توجه به تجزیه و تحلیل آماری انجام شده مقدار ضریب همبستگی محاسبه شده از طریق نرم افزار **spss** مشخص گردید.

یافته ها: یافته ها نشان می دهد: بین دو متغیر عوامل درون سازمانی شامل؛ اقدامات اطلاعاتی، عملیاتی و عوامل برون سازمانی شامل؛ نقش دستگاه قضا، نقش پزشکی قانونی و نقش صنعت بیمه با جرم یابی تصادفات ساختگی رابطه وجود دارد و با استفاده از آزمون رگرسیون گام به گام رتبه تاثیر هر کدام از مولفه های درون و برون سازمانی مشخص گردید.

نتیجه گیری: نتایج تحقیق بیانگر این است که جهت افزایش کشف جرم مذکور براساس یافته های تحقیق، پلیس در یک رویکرد جامع نگر از همه مولفه ها و ظرفیت های عوامل موثر درون و برون سازمانی در جرم یابی تصادفات ساختگی باید بیشترین بهره را ببرد.

واژگان کلیدی: کلاهبرداری، تصادفات ساختگی، جرم یاب، پزشکی قانونی، دستگاه قضایی، صنعت بیمه.

مقدمه

کلاهبرداری، تقلب و اقدام به صحنه‌سازی و تدارک تصادفات ساختگی، یک پدیده ناهنجار اجتماعی است. آنچه در ابتدا بسیار حائز اهمیت است شناخت عوامل وقوع و بروز چنین پدیده‌ای در جامعه است برخی از عواملی که باعث روی دادن چنین پدیده‌هایی می‌شوند عبارتند از: فقر و بیکاری، مشکلات اقتصادی، از همه مهمتر اعتیاد، دریافت آسان مبلغ دیه از شرکت‌های بیمه‌گر در حوادث ترافیکی، عدم توجه و دقت کافی در بررسی علل حوادث ترافیکی و اکتفا نمودن به اظهارات طرفین حادثه در تعیین عامل حادثه از سوی برخی از کارشناسان، عدم وجود دادگاه‌های ویژه در رسیدگی به پرونده‌های صحنه‌زنی با نگرش تخصصی به موضوع. امروزه با افزایش حجم تقلبات و تدارک تصادفات ساختگی به عنوان یک پدیده ناهنجار اجتماعی روبرو هستیم. تنوع و گستردگی روش‌های انجام آن و نبود نظارت و کنترل مشخص از سوی شرکت‌های بیمه برای پیشگیری و کشف آن نه تنها تهدیدی جدی برای صنعت بیمه کشور به حساب آمده بلکه پرداخت خسارت‌های ناروا از سوی شرکت‌های بیمه باعث انحراف در مسیر اهداف آن‌ها می‌گردد. به گونه‌ای که برخورد جدی برای کاهش اثرات مخرب این پدیده شوم می‌تواند از حجم تخلفات و اثرات نامطلوب بکاهد. در این میان نقش جرم‌یابان (کارآگاهان مبارزه با کلاهبرداری و کارشناسان پزشکی قانونی) و محاکم قضایی و نحوه برخورد و مواجهه مطلوب آنان با تصادفات ساختگی می‌تواند ضمن حمایت از منابع مالی و تشویق شرکت‌های بیمه در عرصه خدمت‌رسانی، گام موثر و مهمی در پیشگیری از وقوع و ارتکاب این دسته از جرائم باشد.

لذا با این تفاسیر تصادفات ساختگی بالاخص صحنه‌زنی حائز اهمیت و برای مسئولین امر و متولیان برقراری امنیت بسیار مخاطره‌انگیز می‌باشد. به تبع آن کشف جرم مزبور که در راستای نیل به اهداف سازمانی (حفظ امنیت، احساس امنیت، رضایت‌مندی شهروندان و...) است مهمتر جلوه می‌نماید، کشف جرم و دستگیری مجرمین تاثیر بسزائی در کاهش آمار وقوع اینگونه جرائم را در پی خواهد داشت. با تجزیه و تحلیل آمار مشخص گردید تعداد قابل توجهی از تصادفات ساختگی علیرغم تلاش شبانه‌روزی کارآگاهان مبارزه با کلاهبرداری، کارشناسان پزشکی قانونی و صنعت بیمه کشف نگردیده و مسئولین امر انتظار دارند کارآگاهان پلیس آگاهی به عنوان متولی اصلی و مرجع تخصصی مقابله با اینگونه مجرمین علاوه بر مبارزه جدی زمینه کشف و دستگیری مجرمان را در حداقل زمان ممکن فراهم نمایند. دغدغه همیشگی کارآگاهان و متخصصین جرم‌یاب در این حوزه همواره این بوده که علاوه بر ارتقاء کشف، فاصله زمانی بین وقوع و کشف را کاهش دهند. از این رو تحقیق حاضر لازم و ضروری بنظر می‌رسد.

دکتر عبدالله هندیانی و عبدالله دیانتی (۱۳۹۲) در مقاله نقش علوم جرم‌یابی در کشف کالای قاچاق، نقش علوم جرم‌یابی را در فرآیند کشف جرم قاچاق کالا و ارزش بسیار مهم و برجسته خوانده و در نهایت بهره‌گیری از فناوری‌های جدید و به کارگیری شیوه و روش عادی نوین در جرم‌یابی قاچاق کالا و ارزش موثر واز یافته‌های این پژوهش خوانده است.

دکتر عبدالله هندیانی، حمیدزاده اربابی (۱۳۹۳) در مقاله جرم‌یابی جعل اسناد، جرم‌یابی اسناد را یکی از ماموریت‌های اصلی و مهم نیروی انتظامی برشمرده و بیان داشته چنانچه افراد و سازمان‌هایی که با اسناد با ارزش سرکار دارند می‌بایست شاخص‌ها و ویژگی‌های اصلی تولید اسناد امنیتی را خوب بشناسند. در این صورت است که وقوع جعل به شدت کاهش پیدا کرده و چنانچه جعلی واقع شود پلیس تخصصی با استفاده از فرآیندهای بررسی سیستمی و تکنیک‌های بررسی فنی و آزمایشگاهی نسبت به کشف جرم اقدام خواهند نمود.

کلاهبرداری

"یا ایها الذین آمنوا لاتاكلوا اموالکم بینکم بالباطل الا ان تکنون تجاره عن تراض منکم ... " ای اهل ایمان اموال یکدیگر را به ناحق نخورید مگر آنکه تجارتی از روی رضا و رغبت باشد... (آیه ۲۹ سوره مبارکه نساء). کلاهبرداری جرمی است مستقل و خطرناک که در آن از اعتماد افراد سوءاستفاده می‌شود. کلاهبرداری در قوانین بسیاری از کشورهای جهان جرم کیفری تلقی شده و در صورت اثبات، مرتکب آن علاوه بر بازگرداندن وجوه ناشی از کلاهبرداری، محکوم به جریمه مالی و حتی حبس می‌شود. کلاهبرداری بیمه‌ای، عملی است که با هدف کلاهبرداری از بیمه‌گر، برای کسب منافع مالی انجام می‌گیرد. در صنعت بیمه نیز کلاهبرداری‌های متعددی دیده می‌شود، به این صورت که موضوعات بیمه شده، خود، تبدیل به ابزاری برای کلاهبرداران شده است و این امر هر ساله خسارت‌های بسیاری بر شرکت‌های بیمه تحمیل می‌کند. کلاهبرداری بیمه‌ای از آغاز تاکنون، مسیر طولانی را طی کرده است و شکل‌های پیچیده‌تر و متنوع‌تر به خود گرفته است. همچنان که بیمه راه خود را به سمت جامعه مدرن مصرفی باز کرده است، حجم کلاهبرداری بیمه‌ای بالاخص در بیمه اتومبیل که موضوع پژوهش پیش رو نیز می‌باشد، افزایش یافته است و این موضوع سبب شده است که، روی کلاهبرداری خسارت بیمه در صنعت بیمه مطالعاتی صورت گیرد. کلاهبرداری و تقلب در صنعت بیمه ممکن است در مراحل مختلف و توسط اشخاص مختلفی رخ دهد: بیمه‌گزاران جدید، بیمه‌گزاران فعلی، اشخاص ثالث زیان‌دیده یا متخصصانی که به بیمه‌گزاران خدمات ارائه می‌دهند (تریسا، ۲۰۱۰^۱، به

نقل از فیروزی و همکاران، ۱۳۹۰). دریک^۱ و همکارانش، چهار اصل را برای تعریف تقلب بیان کرده‌اند: تقلب باید آشکار و عمدی باشد؛ علیه قانون باشد؛ در آن منفعت مالی وجود داشته باشد و با اطلاع‌رسانی نادرست اتفاق افتاده باشد.

(گیل و همکارانش^۲ ۱۹۹۴) کلاهبرداری بیمه‌ای را اینگونه تعریف کرده است: اعلام عمدی خسارت‌های جعلی، اعلام خسارت بیش از مقدار واقعی آن، یا هر روش دیگر برای به دست آوردن مبلغی بیش از آنچه که بیمه‌گزار قانوناً مستحق دریافت آن باشد (فیروزی و همکارانش، ۱۳۹۰، ص ۱۰۳). همچنین این نوع از کلاهبرداری‌ها را می‌توان بر حسب معیارهای متفاوت به انواع مختلفی تقسیم کرد برای مثال کلاهبرداری ممکن است برنامه‌ریزی شده یا فرصت طلبانه باشد یا ناشی از ادعای شخص بیمه شده و یا شخص ثالث باشد.

تصادف ساختگی

برخی از موارد و نشانه‌های مشاهده شده در حوادث ساختگی شامل؛ واژگونی وسایل نقلیه با ارزش ریالی اندک یا مدل سال ساخت پایین؛ وقوع تصادفات ساختگی در مناطق خالی از سکنه و کم تردد و عموماً خارج از محدوده شهر؛ طرفین حادثه در این نوع پرونده‌های ساختگی غالباً غیربومی بوده و ساکن استان محل وقوع حادثه نمی‌باشند؛ اغلب حوادث ساختگی منجر به جرح به صورت واژگونی، برخورد با عابر، جسم ثابت یا موتورسیکلت است؛ مرتبط نمودن صدمات ناشی از حوادث غیرمرتبط با حوادث رانندگی، مثل درگیری و نزاع، سقوط از بلندی، تعقیب و گریز، خودکشی، خودزنی...؛ جابجایی مقصر و زیان‌دیده به انحاء مختلف اعم از جابجایی وسایل نقلیه، جابجایی راننده مقصر فاقد گواهینامه با شخصی که دارای گواهینامه مجاز است، جابجایی راننده مصدوم عامل حادثه با سرنشین غیرمصدوم؛ در تصادفات ساختگی منجر به جرح با موتورسیکلت، غالباً موتورسیکلت، زیان‌دیده تلقی می‌شود و دارای ترک‌نشین مصدوم نیز می‌باشد؛ در تصادفات صحنه‌سازی شده، زمان وقوع با پیشرفت علم، تکنولوژی، وسایل ارتباط جمعی، افزایش اطلاعات عامه افراد جامعه و... متأسفانه سبب شده تا مجرمان نیز به اقدامات بدیع و جدیدتری در راستای انحراف اذهان و مخدوش کردن مدارک برای دستیابی به منفعت بیشتر دست بزنند. یکی از این شگردها ایجاد تصادفات ساختگی و یا حتی ایجاد صدمات بدنی خود ساخته یا خود خواسته با ادعای حوادث ترفیکی است. انواع تصادفات ساختگی به شرح ذیل می‌باشد. الف: برخی از این افراد با زدن اسپری یا تزریق مواد بی‌حس‌کننده، دست یا پای خود را بی‌حس کرده و سپس اقدام به شکستن استخوان‌های خود یا شخص دیگری می‌کنند و خود

را به جلو وسیله نقلیه انداخته تا دیه از بیمه دریافت نمایند. ب: برخی خود را به جلو وسیله نقلیه پرتاب نموده تا با اخاذی از راننده یا با وسیله جراحات وارده وجه دیه را دریافت نمایند ج: بعضی با تبانی و هماهنگی با راننده وسیله نقلیه پس از خود زنی و یا دگر زنی خود را به جلو وسیله نقلیه پرتاب نموده تا مبلغ دیه را از بیمه دریافت نمایند.

صحنه زنی

غالب صحنه زن‌ها با زدن اسپری یا تزریق مواد بی‌حس‌کننده، دست یا پای خود را بی‌حس کرده و یا بدون بی‌حسی اقدام به شکستن استخوان‌ها، بینی، دندان و ... حتی اخیراً "ستون فقرات خود یا شخص دیگری می‌کنند و خود را به جلو وسیله نقلیه انداخته تا دیه از بیمه دریافت نمایند. که به نمونه واقعی این موضوع در ادامه اشاره می‌گردد: در پی وصول اخبار متعدد با موضوع تصادف ساختگی و کلاهبرداری از شرکت‌های بیمه، پرونده به صورت ویژه توسط کارآگاهان در دستور کار قرار گرفته و پس از هماهنگی قضایی، با فعال‌سازی شبکه منابع و مخبرین با انجام تعقیب و مراقبت و تحقیقات شبانه‌روزی، ابتدا متهم به هویت "ح - ب" دارای یک فقره سابقه کیفری دستگیر و از نامبرده تحقیق که صراحتاً بیان داشت با همکاری و کارگردانی اشخاص دیگری اقدام به صحنه‌سازی تصادف و اخذ دیه از شرکت بیمه نموده‌اند و فرد کارگردان ابتدا بینی و دندان‌هایش را بوسیله میله آهنی و انبردست شکسته، سپس لباس را با تیغ بریده و با یک دستگاه خودرو به شهرستان تفرش رفته و در آنجا اقدام به ایجاد تصادف ساختگی کرده و قرار است مبلغ ۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال از شرکت بیمه ایران دیه دریافت کنند. و در قبال اینکه دیه را از شرکت بیمه بگیرد به مابقی همدستان بدهد مبلغ ۸۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال سفته بعنوان ضمانت پرداخت وجه توسط همدستانش از وی گرفته شده است و سهم وی از کل مبلغ دیه ۳۰ درصد می‌باشد که پس از اعزام به مرجع قضایی متهم با قرار قانونی روانه زندان گردید؛ با هدایت متهم نسبت به شناسایی و دستگیری سایر همدستان اقدام و طی عملیات غافلگیرانه سردهسته باند و کارگردان صحنه تصادف به هویت "ب - ز" فاقد سابقه کیفری شناسایی و شبانه دستگیر، با عنایت به احتمال وجود اسناد و مدارک در منزلش، از منزل وی بازرسی که تعداد زیادی اوراق قضایی و انتظامی و پرونده‌های بیمارستانی و گرافی‌های دیجیتال و پزشکی قانونی تصادف‌های مختلف و چک ۳۱۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال بیمه ایران به تاریخ روز و اوراق مبالغ دریافتی نسبتاً "هنگفت شرکت‌های بیمه کشف و ضبط گردید؛ که متهم به پلیس آگاهی منتقل و با وجود اسناد و مدارک مکشوفه صراحتاً "به بزه انتسابی اعتراف و مشخص گردید متهم با شناسایی جوانان معتاد و بیکار و دریافت مدارک هویتی و عابر بانک‌های آن‌ها و جهت جلوگیری از اخذ دیه و متواری شدن مصدومان و یا طرح شکایت احتمالی علیه کارگردان صحنه، مبالغ زیادی سفته از مصدومان و مقصران تصادف ساختگی اخذ و

جهت فرار از قانون قرار داد سفید امضاء قرض‌الحسنه‌ای در قبال سفته‌های اخذ شده بین خود و همدستانش یادداشت، سپس توسط انبردست، تیغ و سمباده و سرنگ و میله آهنی بصورتی که چند نفر دست و پای فرد مصدوم را گرفته و سپس با انبردست دندان‌های مصدوم را شکسته و با گذاشتن میله آهنی روی بینی فرد مصدوم و زدن مشت محکم روی میله اقدام به شکستن بینی و سپس با تیغ لب‌های فرد را بریده و توسط سرنگ اقدام به کشیدن خون از دست و تزریق آن در نواحیه گونه و زیر چشم‌های فرد مصدوم جهت ایجاد کبودی در قسمت‌های مذکور نموده و سپس توسط سمباده نیز خراشیدگی‌های متعددی در قسمت‌های تحتانی و دست و صورت ایجاد و اقدام به ایجاد جراحات شدید در قسمت‌های صورت، بینی و دندان که از دیه نسبتاً سنگین‌تری برخوردار هستند نموده و سپس در فرصتی مناسب به شهرستان‌های همجوار رفته و در محل خلوت اقدام به صحنه‌سازی تصادف می‌کنند و برابر مدارک، اسناد، چک و سفته‌های موجود تاکنون تعداد ۶ فقره تصادف صوری در شهرستان‌های مختلف انجام داده‌اند و در حال دریافت دیه از شرکت بیمه سینا و ایران و ... می‌باشند. لذا مراتب سریعاً به شرکت‌های بیمه اعلام تا از پرداخت وجه به زیان‌دیدگان خودداری و در اسرع وقت اقدام به طرح شکایت نمایند. با اقدام سریع و هوشیاری به موقع کارآگاهان از تحویل بخش زیادی از دیه به مصدومین جلوگیری بعمل آمد. متهم مذکور نیز با قرار قانونی روانه زندان، و سایر متهمان به هويت "غ - ح - چ" فاقد سابقه کیفری "ا - ه" و "ه - ز" دارای یک فقره سابقه کیفری دستگیر و صراحتاً "به بزه انتسابی و همکاری با سایر متهمان اعتراف و با قرار قانونی روانه زندان گردیدند.

جرم‌یابی^۱

یکی از شاخه‌های مطالعاتی علوم جنایی، کیفری است. علوم جنایی علومی هستند که موضوع اصلی‌شان جرم است. چنانچه بخواهیم جرم را از زاویه قانون بینیم درحوزه حقوق کیفری مطالعه می‌شود و اگر قرار باشد جرم از زاویه اثباتی مطالعه شود و تفاوت عملی آن را با عمل غیر مجرمانه مشخص شود، باید در حوزه رشته‌های علوم جرم‌یابی بررسی شود که شامل پزشکی قانونی، روانشناسی قضایی و پلیس علمی است. علوم جرم‌یابی به صورت علمی و کاربردی عملاً وارد بحث جرم شده و با مطالعه و بررسی جرم از زاویه کشف، جمع‌آوری ادله و شواهد فیزیکی، تجزیه و تحلیل و اثبات آن و شناسایی مجرم، در پاسخگویی به تردیدهای پلیسی و رفع پیچیدگی‌های قانونی به نظام عدالت کیفری کمک می‌کند؛ به عبارت دیگر علوم جرم‌یابی شامل مجموعه‌ای از رشته‌های علمی و تخصصی و فنی است که به دنبال کشف جرم، جمع‌آوری ادله و مدارک فیزیکی و عینی، حفظ آثار جرم، تشخیص هويت بزهار و راه‌های

مؤثر برای پیدا کردن مجرم و دستگیری آن، اثبات جرم و همچنین تفکیک جرم از غیر جرم است. (فرخی، ۱۳۹۰ص ۳۸).

علوم جرم‌یابی مجموعه‌ای از رشته‌های علوم و فنون است که مجموع آن را جرم‌یابی یا دانش پلیس نامیده‌اند و منظور از آن کشف وقوع بزه، جمع‌آوری ادله، حفظ آثار جرم، تشخیص هویت بزه‌کار و طرق مؤثر برای پیدا کردن و دستگیری مجرم است. (کی‌نیا، ۱۳۷۰ص ۴). در اصطلاح جرم‌یابی و کشف علمی جرم، آشکار ساختن عملی کیفری و ممنوع است. یعنی طوری این کیفر آشکار شود که مقامات قضایی و مردم عادی نیز از آن اطلاع داشته باشند. (اردبیلی، ۱۳۸۴ص ۱۱۹)

جرم‌یابی و یا کشف جرم به کلیه اقداماتی که در حین یا پس از وقوع جرم به منظور شناسایی و بررسی و تجزیه تحلیل آثار و دلایل جرم و شناسایی و دستگیری متهم و بازجویی از او جهت روشن شدن حقیقت و انتساب و عدم انتساب جرم به متهم و نهایتاً صدور حکم توسط مقامات قضایی صورت می‌گیرد می‌توان کشف جرم تلقی نمود. (اشنایدرلیموین، ۱۳۸۱ص ۱) محقق در این تحقیق عوامل مؤثر و در فرآیند جرم‌یابی را به دو دسته درون و برون سازمانی تقسیم‌بندی نموده و مورد مطالعه قرار داده است و عوامل مؤثر درون سازمانی را به اقدامات اطلاعاتی، عملیاتی محدود و عوامل مؤثر برون سازمانی را به نقش دستگاه قضا، پزشکی قانونی و صنعت بیمه تقسیم‌بندی و بررسی نموده است.

۱. عوامل درون سازمانی

در این پژوهش به مجموعه اقداماتی که توسط کارآگاهان جرم‌یاب پلیس آگاهی در حوزه مبارزه با کلاهبرداری در راستای جرم‌یابی تصادف ساختگی صورت می‌پذیرد اقدامات درون سازمانی اطلاق می‌گردد. و به دو مورد اقدامات اطلاعاتی، عملیاتی، به اختصار پرداخته می‌شود.

الف: اقدامات اطلاعاتی

جرم‌یابی اطلاعاتی کشفی است که مبتنی بر اقدامات پنهان، غیرمحسوس و نفوذ صورت گرفته و موجب کاهش هزینه عملیات میدانی و افزایش سرعت، دقت و صحت عملیات می‌گردد. و مصادیق آن عبارتست از مصاحبه و بازجویی، کنترل مجرمین، منابع و مخبرین، تعقیب و مراقبت، ابزارهای تکنولوژیکی روز اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار، بانک‌های اطلاعاتی (درون و برون سازمانی) و اقدامات مخبراتی (دستورالعمل شماره ۱۷/۱۱/۸۵/۵۲/۱۰۷/۹۳۱۵ پلیس آگاهی ناجا مورخه ۱۳۸۵/۰۵/۰۳ ص ۹۹)

الف- ۱. مصاحبه و بازجویی: مصاحبه و بازجویی در فعالیتهای پلیسی مصاحبه و بازجویی به عنوان یکی از فنون جمع‌آوری، دارای مزایای بی‌همتایی بوده و از ابزار کارآمد به منظور جمع‌آوری و تکمیل اطلاعات و یا رسیدن به سر نخ‌های مورد نیاز جهت کشف واقعیات می‌باشد که می‌توان با بهره‌گیری از روش‌های متفاوت آن و متناسب با نوع اهداف به نتایج مورد نظر رسید. (خوش زاد/ هاشمی، ۱۳۸۵ ص ۲۹).

بازجویی عبارت است تحقیق و مأموریت رسیدگی به امری یا کاری از طرف دولت یا رئیس یک اداره تعریف می‌گردد (بیابانی، ۱۳۸۴ ص ۱۰۴) و مصاحبه یکی از شیوه‌های تحقیق است که به منظور تشخیص صلاحیت و کسب توانمندی‌ها و استعداد‌های اشخاص و یا اطلاعات مورد نظر و یا تکمیل اطلاعات ناقص به صورت حضوری و شفاهی با رعایت مقررات و ضوابط انجام می‌گیرد. (همان، ۱۳۸۵ ص ۳۱).

الف- ۲. کنترل مجرمین: از آنجا که اساسی‌ترین محور کنترل و نظارت بر مجرمین سابقه‌دار اعمال نظارت‌های نامحسوس با بهره‌گیری از ابزار و امکانات موجود می‌باشد لذا لازم است در دو بخش کنترل زندانیانی که از مرخصی استفاده می‌نمایند و مجرمین رها شده بر مبنای اقدامات نامحسوس و غیرعلنی این افراد تحت نظر گرفته شوند بدیهی است در صورت مشاهده و یا اخذ هرگونه گزارش پیرامون تحرکات مشکوک آن‌ها نسبت به صحت آن اقدامات لازم معمول و پس از تأیید جهت اجرا به رده‌های عملیاتی منعکس تا رده‌های مذکور نیز پس از اخذ مجوزهای لازم نسبت به دستگیری افراد مورد نظر اقدام نمایند. (دستورالعمل شماره ۱۴۱۲/۳۶۸/الف/۱/۲۳/۸۷ پلیس آگاهی ناجا، مورخه ۱۳۸۴/۱/۲۷)

در اثر کنترل دقیق مجرمین علاوه بر ارتقاء آمار کشف به همان نسبت از میزان وقوعات نیز کاسته، بویژه اینکه پلیس علمی موظف است مجرمین سطح یک و حرفه‌ای را تحت نظر گرفته و رفت و آمدها، نشست و برخاست‌ها، محل‌های بیتوته، پاتوق‌ها، مرتبطین، بستگان و مراودین آن‌ها را شناسایی نماید.

الف- ۳. منابع و مخبرین: استفاده از مخبرین رایج‌ترین طریق برای کشف جرم و دستگیری متهمان و مجرمین در کشورهای پیشرفته و صنعتی می‌باشد گرچه این عنصر ناشناخته دارای امتیازات ارزنده و قابل توجه برای سازمان‌های اطلاعاتی و کشف جرائم می‌باشد و به استناد بسیاری از پرونده‌های جنائی، اطلاعات ذی‌قیمتی را در اختیار مأمورین قرار می‌دهد ولی متأسفانه عواقب احتمالی این عامل حرفه‌ای را که در بعضی مواقع موجب انحراف و هتک حرمت خدمتی مأمورین را فراهم می‌آورد را نمی‌توان نادیده گرفت. (بیابانی، ۱۳۸۹ ص ۵۴)

الف-۴. تعقیب و مراقبت: تعقیب یا دنبال کردن شخص در هنگام حرکت تعقیب می باشد و این کار پیاده و یا توسط انواع مختلف وسایل نقلیه صورت می گیرد. تعقیب ممکن است شامل قسمت‌هایی باشد که از قبیل طرح‌ریزی شده است مانند مسیر و محل کار سوژه و یا تعقیب، طرح‌ریزی نشده (اتفاقی) باشد که طبق رفتار سوژه انجام می‌شود. دنبال کردن و زیر نظر داشتن مخفیانه مداوم محل‌ها، اشخاص و اشیاء به منظور پی بردن به فعالیت یا هویت آن‌ها را تعقیب و مراقبت گویند (بیابانی، ۱۳۸۹، ص ۷۳).

مراقبت تحت نظر گرفتن یک هدف ثابت یا چند موضوع، مراقبت نامیده می‌شود. مراقبت ممکن است از قبل روی محل‌هایی که سوژه اغلب به آنجا رفت و آمد می‌کند یا مدت زیادی در آنجا اقامت می‌نماید طرح‌ریزی شده، یا در حین تعقیب موقعی که سوژه وارد یک خانه یا محل دیگری می‌شود بوجود آید. تعقیب می‌تواند آشکار یا پنهان باشد و مراقبت یعنی تحت کنترل درآوردن سوژه با گماردن افراد در محل‌هایی که از قبل شناسایی شده به منظور دستگیری یا بدست آوردن اطلاعات بیشتر.

الف-۵. ابزارهای تکنولوژیکی روز اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار: امروزه دانش و فناوری‌های نوین گام‌های سریعی برای ورود به هزاره سوم برداشته و جامعه نیز به سرعت در حال دگرگونی است که این خود نیز موجب تغییرات نهادی در طرز تفکر و دانش کارآگاهان پلیس آگاهی می‌گردد. دانش مدیریت راهبردی پلیس دو هدف اساسی را در زمینه تغییرات فناوری و دگرگونی‌های خیره‌کننده آن پیش رو داشته است، نخست راهبردهای همسازی با رقابت‌های فناورانه موجود در جامعه و استفاده بهینه از توانایی‌های آن و دوم افزایش قدرت بکارگیری و بهره‌برداری از فناوری‌های نوین که در بسیاری از کشورها موجب کاهش هزینه‌ها و افزایش بازدهی شده است. هر دو راهبرد فوق از جمله ابزار اصلی در تصمیم‌گیری راهبردی پلیس آگاهی بر پایه اطلاعات و بکارگیری فناوری‌های نوین در انجام ماموریت‌های محوله بشمار می‌روند. (دزفولیان، ۱۳۸۵، ص ۵)

الف-۶. اقدامات فنی مخابراتی: استفاده از خطوط مخابراتی در جهت کشف جرم و شناسائی و دستگیری مجرمین امروزه یکی از مهمترین ابزار علمی است که با همکاری صحیح شرکت مخابرات و گسترش امکانات پلیس و ارائه آموزش‌های لازم در این زمینه کار کشف جرایم و دستگیری متهمین و مجرمین را بسیار هموار می‌نماید.

الف-۷. بانک‌های اطلاعاتی: دسترسی به ابزارهای مرتبط با تصمیم‌گیری که به تعبیری در این مقوله از آن تحت عنوان بانک‌های اطلاعاتی نام می‌بریم، پلیس آگاهی با توجه به وظیفه سنگین و خطیر خود بعنوان یکی از معدود واحدهایی است که در راه بهره‌مندی از بانک‌های اطلاعاتی و فضای مجازی (سایبر) قدم پیش نهاده و با بسط و گسترش آن علاوه بر افزایش سرانه کشف جرم و دستگیری متهمین و مجرمین، در بسیاری از مواقع از طریق دستیابی به بانک‌های اطلاعاتی و استفاده بهینه از آن‌ها توانسته است تلاش مجرمانه فردی یا گروهی را قبل از وقوع، خنثی نموده و به عبارتی کشف پیش‌دستانه نماید. این واقعیت موجب افزایش درصد ریسک‌پذیری جرم در بین مجرمین شده و نهایتاً منجر به کاهش وقوع جرائم گردیده است. در جرائم پس‌رویدادی نیز با استفاده از بانک‌های اطلاعاتی سرعت کشف و دستگیری متهمین بیش از پیش شده و بالطبع به توقعات مردم و جامعه پاسخی منطقی و مناسب بوده است.

ب: اقدامات عملیاتی

ب-۱. دستگیری‌ها: در اصطلاح حقوقی، دستگیری عبارت است از متوقف ساختن با محروم کردن موقت فرد انسانی از آزادی آمد و شد برخلاف میل وی ممکن است به وسیله مأمورین دولت و یا افرادی عادی و به امر قانون و به دستور مقام صلاحیت‌دار صورت گیرد و یا برخلاف قانون و بدون دستور مقام صلاحیت‌دار باشد. دستگیری سلب آزادی عبور و مرور که منت‌های آن توفیق قانونی است. (بیابانی، ۱۳۸۴ص ۲۹۸).

لزدیل در کتاب تحقیقات جنایی توصیه می‌کند پیش از آغاز یک حمله ضربتی، پنج عامل ذیل را در اجرای یک حمله ضربتی موفقیت‌آمیز به خاطر بسپارید.

۱. سرعت: حرکات تیم حمله باید سریع باشد، در غیر این صورت، مجرمین فرصت خواهند داشت تا مسلح شده و مدارک را امحاء کنند و در نتیجه مأمورین با مقاومت بیشتر مواجه شده و شاید موفقیتی حاصل نگردد.

۲. غافلگیری: این عمل با استفاده از خودروهایی مخفی، لباس مبدل، فریبکاری یا حکم ضربتی صورت می‌پذیرد.

۳. شوک: در نتیجه سرعت غافلگیری و ورود سریع به محل در حداقل زمان ممکن مجرمین دچار شوک می‌شوند و امکان هیچگونه اقدامات و عملیات منطقی برای مقابله با مأمورین را نخواهند داشت.

۴. سادگی: وظایف فردی باید ساده و به طور واضح بیان شده تا مأمورین دچار سردرگمی نشوند.

۵. ایمنی: همه افراد تیم را در نظر داشته باشیم و حرکت و تیراندازی را به عنوان بخشی از یک اقدام تیمی بدانیم. (کارن ام هس^۱، ۱۳۸۵ ص ۴۸۸)

ب- ۲. انهدام باندها: هرگاه افرادی که مرتکب جرمی می‌شوند یا برای ارتکاب جرم گرد هم جمع می‌شوند از سه نفر بیشتر باشند باند به آنان اطلاق می‌گردد. ویژگی‌های قابل ذکر باندها: تقسیم کار، لیدر، اسکورت، راننده، مراقب یا پیا و ... می‌باشد.

۲. عوامل برون سازمانی

از آنجایی که جرم‌یابی کلاهبرداری تصادف ساختگی - صحنه‌زنی از وظایف پلیس آگاهی خاصه کارآگاهان مبارزه با کلاهبرداری بوده لیکن در این کشف عوامل و دستگاه‌های برون سازمانی نیز نقش مهمی را ایفا نموده که از آن جمله می‌توان به نقش مهم دستگاه قضایی، سازمان پزشکی قانونی و صنعت بیمه اشاره کرد.

الف. نقش دستگاه قضایی: سیستم عدالت کیفری در زمینه مبارزه با مجرمان تصادفات ساختگی بالاخص صحنه‌زنها، همچنین کشف این جرم در کنار پلیس به نام مرجع قضایی قرار دارند. طبق بندهای یک و هشت ماده چهار قانون ناجا مصوب ۱۳۶۹/۰۴/۲۴ مجلس شورای اسلامی پلیس به عنوان ضابط قوه قضائیه می‌باشد. بنابراین وجود رابطه کاری موثر با برقراری تعامل سازنده میان کارآگاهان مبارزه با کلاهبرداری، همچنین کشف این نوع تقلب و کلاهبرداری با مراجع قضایی می‌تواند زمینه را برای مبارزه و مقابله جدی و قانون مدار با این مجرمان از طریق صدور دستورات رسیدگی و قرارهای تأمینی و تحقیقی مناسب و در مواردی شدت عمل قضایی در برخورد با صحنه‌زنها و یا باندهایی که به صورت حرفه‌ای عمل می‌کنند فراهم سازد. این مسئله می‌تواند در افزایش توانمندی کارآگاهان پلیس در انجام مصاحبه و بازجویی‌های فنی و دستگیری متهمین و به تبع آن در کشف این جرم و در نهایت در کاهش آمار وقوع موثر باشد. (وفادار و شیرمحمدی، ۱۳۸۴)

ب- نقش پزشکی قانونی: پزشکی قانونی یا دادپزشکی مرجع صاحب امتیاز برای اظهارنظر پزشکی حقوقی در دادگاه است. در جمهوری اسلامی ایران، سازمانی است وابسته به قوه قضائیه که به منظور کارشناسی در امور پزشکی که نظریات آن برای مرجع قضایی وسایر سازمان‌های دولتی مستند باشد و بررسی و تحقیق در امور پزشکی قانونی در پیشگیری از وقوع جرم تشکیل

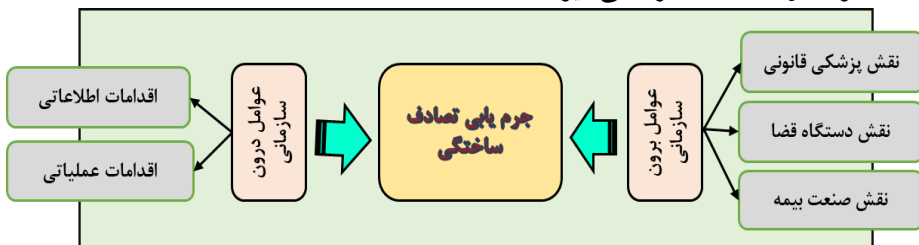
شده است. رییس سازمان پزشکی قانونی از سوی رییس قوه قضائیه از میان پزشکان واجد صلاحیت تعیین می‌گردد. سازمان هزینه‌های مقرر خدمات پزشکی قانونی را اخذ و به حساب درآمد کشور واریز می‌نماید. پزشکی قانونی به شکل نوین در ایران از نه دهه پیش به صورت اداره وابسته به وزارت دادگستری فعالیت خود را آغاز کرد. با توسعه روش‌های کشف جرم (جرم‌یابی) و افزای مجامع پزشکی قانونی به اداره کل تبدیل و در سال ۱۳۷۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی، سازمان پزشکی قانونی کشور به عنوان سازمانی مستقل و زیر نظر قوه قضائیه تاسیس شد. سازمان پزشکی قانونی به عنوان مرجع مهم کارشناسی پزشکی در نظام قضایی کشور همواره مترصد بوده تا برای رسیدن به حقیقت، استقرار عدالت و کشف ابعاد تازه جرم از تمام ظرفیت و توان خود بهره‌مند گردد. ناگفته پیداست که مهمترین و ذی‌قیمت‌ترین سرمایه این سازمان همانا نیروی انسانی مجرب، کارآزموده و هوشمند آن است که در مسیر پر فراز و نشیب شکل‌گیری و ارتقای این سازمان همیشه نقش بسزایی داشته‌اند. بی‌شک دقت نظر پزشکان محترم قانونی در انجام معاینات و ارائه نظرات کارشناسی اعم از تفکیک صدمات و تطبیق آن با زمان ایجاد حادثه و بروز صدمات، عامل حدوث، سیر بهبودی و مضافاً "تطبیق صدمات با قانون دیات در رسیدگی دقیق به پرونده‌های قضایی بسیار مثمرتر می‌باشد.

ج. نقش صنعت بیمه: کلاهبرداری از شرکت‌های بیمه توسط مشتری (بیمه‌گزار) یکی از مشکلات جدی در صنعت بیمه محسوب می‌شود کلاهبرداری از بیمه امری غیرقانونی است و حتی امکان بار مالی سنگینی را برای شرکت‌های بیمه و بیمه‌گزاران حاصل می‌نماید. کلاهبرداری، ریسکی جدی برای تمامی بخش‌های مالی ایجاد می‌کند. در بخش بیمه، بیمه‌گران و بیمه‌گذاران هر دو، هزینه‌هایی را متحمل می‌شوند. زیان‌هایی که از طریق فعالیت‌های کلاهبرداری ایجاد می‌شوند، منافع بیمه‌گران و به طور بالقوه ثبات مالی آنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. برای جبران این زیان‌ها، بیمه‌گران حق بیمه‌ها را بالا می‌برند و این موضوع منجر به هزینه‌های بالاتر برای بیمه‌گزاران می‌شود. کلاهبرداری می‌تواند اطمینان سهام‌دار و مصرف‌کننده را کاهش دهد. همچنین می‌تواند حسن شهرت تک تک بیمه‌گران، بخش بیمه و به طور بالقوه، ثبات اقتصادی را تحت تأثیر قرار دهد (خاکسار، ۱۳۹۱). بنابراین، بررسی این مسئله برای حفظ منافع بیمه‌گزاران صادق و خدمات مدیریتی بیمه بسیار ضروری است. برای حفاظت از منافع مشتریان و حفظ کیفیت خدمات در صنعت بیمه لازم است جرم‌یابان پلیس، پزشکان و پزشکان قانونی و همچنین دستگاه‌های قانونی و اجرایی نیز در این زمینه مشارکت کنند. تا بتوانند نحوه کلاهبرداری مشتریان (بیمه‌گزاران) از بیمه را در شرایط خاص پیش‌بینی کنند. در تحقیقات اولیه نشان داده شده است برخی عوامل مانند، متغیرهای جمعیت شناختی، انواع بیمه اتومبیل و سن

اتومبیل ممکن است تحت تاثیر کلاهبرداری از شرکت‌های بیمه قرار گیرد. بطور خلاصه، بروز تقلب از سوی مشتری منجر به ایجاد اثرات منفی بر حق بیمه و ادعای خدمات با توجه به ملاحظه فرآیندهای تنظیم‌کننده بیمه در شرکت‌های بیمه و در میان عموم مردم جامعه می‌شود. صنعت بیمه در اقتصاد کنونی جهان یکی از بخش‌های پیشرو در بازار سرمایه است. بیمه به عنوان یکی از ابزارهای کار مدیریت ریسک و تامین امنیت و آرامش خاطر از یک طرف سبب گسترش رفاه اجتماعی گردیده و از سوی دیگر باعث رشد سرمایه‌گذاری شده و در پی آن تولید با سرعت بیشتری رشد نموده و اقتصاد رونق می‌گیرد. شرکت‌های بیمه از نهادهای مهم در بازار سرمایه‌اند که از طریق نمایش ریسک‌های متنوع و همچنین تجهیز و تقویت منابع مالی برای سرمایه‌گذاری در بازار پول و سرمایه نقش موثری در اقتصاد کشور دارد. صنعت بیمه به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی از یک سو به عنوان یکی از نهادهای اقتصادی مطرح بوده و از سوی دیگر فعالیت سایر نهادها را پشتیبانی می‌نماید (کریمی، ۱۳۹۲ص ۱۸۴). این تحقیق ممکن است نه تنها به شرکت‌های بیمه در شناسایی هر آنچه که منجر به خسارت بیمه و پوشش بیمه می‌شود کمک کند بلکه در فرآیند تصمیم‌گیری‌های اساسی در کمک به مشتریان نیز موثر خواهد بود. همچنین می‌تواند برای دستگاه‌های قضایی و اجرایی نیز در جهت شناسایی و جلوگیری از بروز اینگونه کلاهبرداری‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

مدل مفهومی تحقیق: با توجه به ادبیات و مبانی نظری، الگوی زیر در این تحقیق به عنوان

مدل نظری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

روش‌شناسی تحقیق: در این پژوهش روش تحقیق از منظر هدف، کاربردی است. نوع و روش، توصیفی و از حیث جمع‌آوری داده‌ها پیمایشی (گردآوری اسنادی به همراه پرسشنامه میدانی) می‌باشد. در این پژوهش، تعداد ۵۲ نفر از کارآگاهان ادارات تخصصی مبارزه با کلاهبرداری پلیس آگاهی، کارشناسان پزشکی قانونی، بازپرسان و دادیاران دادرسی عمومی و انقلاب، سندیکای بیمه، کارشناسان و متخصصین صنعت بیمه استان مقدس قم به صورت تمام شمار به عنوان جامعه آماری سرشماری و انتخاب که دارای ویژگی‌های ذیل می‌باشند.

الف) کارآگاهان ادارات تخصصی مبارزه با کلاهبرداری و اداره اطلاعات جنایی پلیس آگاهی استان قم با رتبه کارآگاهی و پیشکسوتانی که سابقه خدمت در ادارات فوق را دارند با درجات افسر ارشدی و افسر جزئی، دارای تحصیلات کارشناسی و کارشناسی ارشد با سابقه خدمتی بالای ده سال به تعداد ۱۹ نفر.

ب) پزشکان پزشکی قانونی، بالای ۱۰ سال سابقه خدمت در سازمان پزشکی قانونی استان قم به تعداد ۱۲ نفر.

ج) بازپرسان و دادیاران دادسرای عمومی و انقلاب استان قم به تعداد ۱۱، دارای سابقه بالای ۱۳ سال در امر قضا می باشند.

د) کارشناسان و متخصصین صنعت بیمه و سندیکای بیمه استان به تعداد ۱۰ نفر، دارای بالای ۱۵ سال خدمت در شرکت‌های بیمه می‌باشند.

مجموعاً "تعداد ۲۴ بیست و چهار سوال محقق ساخته بر مبنای مبانی نظری بین جامعه نمونه به روش تصادفی ساده توزیع و جمع‌آوری گردید. در طراحی پرسشنامه، سوالات به منظور سنجش و شناخت عوامل موثر بر جرم‌یابی تصادف ساختمانی طراحی شده و پاسخ‌ها با استناد از طیف لیکرت با پنج گزینه (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) سازماندهی گردیدند. روایی پرسشنامه به روش سوری و پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۷ تعیین گردید. پس از جمع‌آوری پرسشنامه و استخراج و طبقه‌بندی پاسخ‌ها به منظور بررسی نتایج حاصل از پرسشنامه از آزمون‌های آماری استفاده گردید بطوری که ابتدا گزینه‌های مربوط به سوالات به ترتیب مقادیر عددی یک تا پنج در نظر گرفته شده و سپس کلیه مراحل آماری و آنالیز داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS انجام پذیرفت.

یافته‌ها

فرضیه‌های پژوهش با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون تحلیل شدند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها ۰/۰۶۷ وجود رابطه بین عوامل درون سازمانی با جرم‌یابی تصادف ساختمانی را تأیید نمود. در ادامه به تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به هر یک از فرضیات تحقیق می‌پردازیم:

فرضیه یک: بین عوامل درون سازمانی پلیس با جرم‌یابی تصادف ساختمانی رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد.

جدول شماره (۱) ضریب همبستگی بین عوامل درون سازمانی پلیس با جرم‌یابی تصادف ساختگی

جرم‌یابی تصادف ساختگی	عوامل درون سازمانی پلیس		
.۶۷	۱	همبستگی پیرسون	عوامل درون سازمانی پلیس
.۴	۰	سطح معناداری	
۵۲	۵۲	تعداد	
۱	.۶۷	همبستگی پیرسون	جرم‌یابی تصادف ساختگی
۰	.۴	سطح معناداری	
۵۲	۵۲	تعداد	

با توجه به نتایج جدول ۱، بین متغیرهای عوامل درون سازمانی پلیس با جرم‌یابی تصادف ساختگی رابطه‌ی مثبت و مستقیم وجود دارد و با عنایت به میزان همبستگی برابر با $۰/۰۶۷$ نسبتاً قوی می‌باشد. همچنین مقدار به دست آمده از طریق ضریب همبستگی پیرسون برابر با $۰/۰۴$ است که از $۰/۰۵$ کوچک‌تر و در نتیجه فرض صفر رد و فرضیه اول تأیید می‌شود.

فرضیه دو: بین عوامل بیرون سازمانی با جرم‌یابی تصادف ساختگی رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد. جدول شماره (۲) ضریب همبستگی بین عوامل بیرون سازمانی پلیس با جرم‌یابی تصادف ساختگی

جرم‌یابی تصادف ساختگی	عوامل بیرون سازمانی پلیس		
.۷۸	۱	همبستگی پیرسون	عوامل بیرون سازمانی پلیس
.۳۱	۰	سطح معناداری	
۵۲	۵۲	تعداد	
۱	.۷۸	همبستگی پیرسون	جرم‌یابی تصادف ساختگی
۰	.۳۱	سطح معناداری	
۵۲	۵۲	تعداد	

با توجه به نتایج جدول ۲، بین متغیرهای عوامل بیرون سازمانی پلیس با جرم‌یابی تصادف ساختگی رابطه‌ی مثبت و مستقیم وجود دارد و با عنایت به میزان همبستگی برابر با $۰/۷۸$ نسبتاً قوی می‌باشد. همچنین مقدار به دست آمده از طریق ضریب همبستگی پیرسون برابر با $۰/۰۳۱$ است که از $۰/۰۵$ کوچک‌تر و در نتیجه فرض صفر رد و فرضیه دوم تأیید می‌شود.

فرضیه اصلی: بین متغیرهای عوامل موثر با جرم‌یابی جرم‌یابی تصادف ساختگی رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد.

جدول شماره (۳) ضریب همبستگی بین متغیرهای عوامل موثر با جرم‌یابی تصادف ساختگی

عوامل موثر	جرم‌یابی تصادف ساختگی	عوامل موثر	جرم‌یابی تصادف ساختگی
همبستگی پیرسون	۰/۷۱	۱	۰/۷۱
سطح معناداری	۰/۲۹	۰	۰/۲۹
تعداد	۵۲	۵۲	۵۲
همبستگی پیرسون	۰/۷۱	۱	۰/۷۱
سطح معناداری	۰/۲۹	۰	۰/۲۹
تعداد	۵۲	۵۲	۵۲

با توجه به نتایج جدول ۳، بین متغیرهای عوامل موثر با جرم‌یابی تصادف ساختگی رابطه‌ی مثبت و مستقیم وجود دارد و با عنایت به میزان همبستگی برابر با $0/71$ نسبتاً قوی می‌باشد. همچنین مقدار به دست آمده از طریق ضریب همبستگی پیرسون برابر با $0/29$ است که از $0/05$ کوچک‌تر و در نتیجه فرض صفر رد و فرضیه اصلی تأیید می‌شود. بنابراین از نظر پاسخ‌دهندگان بین عوامل موثر با جرم‌یابی تصادف ساختگی رابطه معناداری وجود دارد.

نتیجه‌گیری

در این پژوهش مجموعه‌ای از عوامل سازمانی و فراسازمانی پلیس در جرم‌یابی تصادف ساختگی با استفاده از مبانی نظری شناسایی و میزان تاثیر آن بر جرم‌یابی تصادف ساختگی مورد سنجش قرار گرفت.

نتایج آزمون فرضیه اول بیانگر این است که، رابطه معناداری معادل $0/67$ بین عوامل سازمانی و جرم‌یابی تصادف ساختگی وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی نشان می‌دهد که همبستگی در سطح بالا می‌باشد. به بیان دیگر سه عامل اقدامات اطلاعاتی، اقدامات عملیاتی در جرم‌یابی تصادف ساختگی تاثیر گذار خواهند بود.

همچنین برای تشخیص اینکه، کدام یک از دو گروه ذکر شده نقش بیشتری در جرم‌یابی تصادف ساختگی دارد. از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده گردید، براین اساس می‌توان گفت؛ عوامل مرتبط با اقدامات اطلاعاتی، عوامل مرتبط اقدامات عملیاتی به ترتیب بیشترین تاثیر را در عوامل درون سازمانی در جرم‌یابی تصادف ساختگی دارند.

نتایج آزمون فرضیه دوم بیانگر این است که، رابطه معناداری معادل $0/78$ بین عوامل فراسازمانی و جرم‌یابی تصادف ساختگی وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی نشان می‌دهد که همبستگی در سطح بالا می‌باشد به بیان دیگر می‌توان گفت که عوامل برون سازمانی مورد بررسی در این

پژوهش شامل نقش دستگاه قضا، نقش پزشکی قانونی، نقش صنت بیمه، در جرم‌یابی تصادف ساختگی ارتباط و همبستگی وجود دارد.

همچنین برای تشخیص اینکه کدام یک از سه گروه ذکر شده نقش بیشتری در جرم‌یابی تصادف ساختگی دارد. از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده گردید. نتایج پژوهش حاکی از آن است؛ نقش پزشکی قانونی، صنت بیمه و دستگاه قضا، به ترتیب بیشترین نقش را در جرم‌یابی تصادف ساختگی به خود اختصاص داده است.

پیشنهادات

۱- با توجه به نتایج پژوهش در مجموعه عوامل درونی سازمانی، اقدامات اطلاعاتی (مصاحبه و بازجویی، کنترل مجرمین، منابع مخبرین، تعقیب و مراقبت، ابزارهای تکنولوژی روز اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار و بانک‌های اطلاعاتی...، بیشترین تاثیر را در جرم‌یابی تصادف ساختگی در بین سایر اقدامات به خود اختصاص داده است. لذا می‌تواند کلیه آموزش‌ها جهت تخصص‌گرائی در خصوص اقدامات اطلاعاتی توسط مجتمع آموزش پلیس آگاهی ناجا و معاونت آموزش استان‌ها مد نظر قرار گیرد.

۲- در سوال دوم پژوهش عوامل فراسازمانی مورد بررسی قرار گرفت و نتایج حاصله حاکی از آن بوده که از عوامل برون سازمانی تاثیرگذار، پزشکی قانونی بیشترین تاثیر را در جرم‌یابی تصادف ساختگی داراست. لذا مقتضی است کارآگاهان کشف جرم بیشترین تعامل را با کارشناسان پزشکی قانونی داشته باشند. و از پیشنهادهای سازنده همدیگر نهایت بهره‌برداری را داشته باشند.

۳- با توجه به موارد مورد بحث و بررسی‌های انجام شده، به نظر می‌رسد یکی از مهمترین عواملی که منجر به موفقیت دریافت خسارات کلاهبردارانه از شرکت‌های بیمه‌ای توسط افراد سودجو و صحنه‌زن می‌گردد به این علت باشد که کلاهبرداران به سهولت دریافت خسارت از جانب شرکت‌های بیمه به دلیل وجود قوانین اجبارانه از سوی نهاد ناظر و دستگاه‌های قضایی در برابر شرکت‌های بیمه پی برده و این امر نیز می‌تواند عواقب مالی سنگینی را بر شرکت‌های بیمه تحمیل کرده و سرمایه‌های ارزشمند مالی را از شرکت خارج نماید. بنابراین ضروریست همکاری متقابل موثر بین شرکت‌های بیمه و دستگاه‌های قضایی در جهت شناسایی این افراد و جلوگیری از اعمال کلاهبردارانه و سودجویی ایشان بیش از گذشته صورت گیرد.

۴- اطلاع از نتیجه شگردهای استفاده شده توسط کلاهبرداران و تسلط بر معاینات در حوزه کارشناسی پزشکی قانونی و حمایت حوزه‌های قضایی مرتبط و پیگیری‌های همه جانبه و برخورد مناسب مرجع قضایی قطعاً تأثیر بازدارنده‌ای بر نحوه انجام، سیر فرآیندها و... اینگونه حوادث خواهد داشت تا در نهایت، امکان بهره‌برداری نابجا و ناحق از اینگونه افراد گرفته شود.

۵- در این پژوهش یکی از عوامل موثر در جرم‌یابی تصادفات ساختگی نقش عوامل فراسازمانی (پزشکی قانونی، دستگاه قضا و صنعت بیمه) می‌باشد. لذا می‌بایست؛ پلیس آگاهی، پلیس راهور و پلیس پیشگیری ناجا با برگزاری جلسات مکرر با دستگاه‌های فراسازمانی اقدام نموده و ضمن برقراری تعامل تنگاتنگ، راهکارها و پیشنهادات عملیاتی و راهگشای خود را در جهت کاهش این جرائم ارائه دهند.

پیشنهادات عملیاتی به پلیس، پزشکی قانونی و صنعت بیمه

۱- در اسرع وقت عوامل انتظامی (اعم از کلانتری و راهور) در صحنه تصادفات جرحی قبل از برهم زدن صحنه توسط طرفین حاضر، حتما در حین بازدید اولیه از صحنه از فرد مصدوم، مقصر، وسایط نقلیه آن‌ها به وسیله عکس و فیلم مستندسازی انجام شده تا در صورت نیاز، صحنه تصادفات به صورت دقیق‌تر در کارشناسی‌های بعدی مورد بازبینی قرارگیرد. لازم به ذکر پرونده‌هایی وجود دارد که مستندسازی نشده و صورت جلسات تنظیمی ناقص و بعداً "راکب" و یا وسیله نقلیه را جابجا شده و این موضوع به راحتی قابل اثبات نمی‌باشد.

۲- مشخصات هویتی و آدرس و تلفن دقیق و صحیح از فرد مصدوم و مقصر ضمن احراز هویت اخذ شود و همچنین وسیله‌های نقلیه در صحنه جرم به صورت دقیق احراز مالکیت گردد. شماره شاسی و موتور و پلاک وسیله نقلیه با کارت خودرو یا موتورسیکلت مطابقت داده شود جهت جلوگیری از استفاده پلاک‌های جعلی یا سرقتی و مفقودی توسط افراد و تنظیم صورت جلسه کامل و ثبت کلیه مشاهدات اعم از نوع و رنگ و پلاک وسیله نقلیه و دقت در محل برخورد وسیله نقلیه که باعث آسیب به مصدوم شده است و اینکه آیا شواهد و قرائن حاکی از این موضوع می‌باشد یا خیر؟ و اگر آثاری از قبیل خون و غیره مشاهده می‌شود ذکر گردد چون ممکن تا قبل از رسیدن مامورن انتظامی وسیله نقلیه در صحنه تصادفات به انگیزه‌های مختلف جابجا شود. من جمله استفاده از وسیله نقلیه دارای بیمه به جای وسیله نقلیه بدون بیمه به جهت استفاده از بیمه و پرداخت خسارت و جابجایی راکب به جهت نداشتن گواهینامه.

۳- ثبت مشخصات هویتی و آدرس و تلفن افراد حاضر و شهود در صحنه تصادفات به وسیله کارت شناسایی که در بازجویی‌های بعدی ممکن است راهگشا باشد و یا معلوم شود شهود هم‌دستان متهم در پرونده‌های تصادفات ساختگی می‌باشند که به صورت نوبتی به عنوان مصدوم در صحنه‌های تصادفات حاضر می‌شوند و اخذ امضاء در صورت جلسات تنظیمی.

۴- در بازجویی توسط پلیس از طرفین تصادفات به صورت دقیق شرح ما وقع و نحوه تصادفات سوال شود و عکس طرفین به وسیله دوربین در بانک اطلاعاتی ذخیره شود تا در آینده در صورت وصول پرونده تصادفات با هویت‌های اعلامی مشخص شود واقعا "همان فرد قبلی تصادفات نموده و یا

شخص دیگری با مداخله هویتی فرد مورد نظر مراجعه نموده است یا خیر. (بحث جازنی یا جابجایی افراد منتفی می‌شود)

۵- از طریق کارآگاه پرونده با مراجعه به آدرس‌های اعلامی، صحت و سقم آدرس و تلفن طرفین پرونده تصادف بررسی شود تا در صورت دادن آدرس کذب، قصد و نیت مجرمانه متهمان در ابتدا مشخص شود.

۶- پزشکان، پزشکی قانونی توجیه شوند که ضمن احراز هویت عکس و اثر انگشت و عکس از محل آسیب مصدوم را به صورت دیجیتالی تهیه و ذخیره نمایند (بحث جازنی یا جابجایی افراد منتفی می‌شود) و با دقت آثار جراحات را بررسی کنند و با دقت در صورت جلسات و مستندات (عکس و فیلم) ارائه شده توسط پلیس، طی تجزیه و تحلیل مشخص نمایند. آیا جراحات وارده تازه و جدید می‌باشند یا خیر؟ جراحات در بدن مصدوم که قبلاً در صورت جلسات توسط مامورین در صحنه تصادف ذکر شده با جراحات موجود منطبق می‌باشد یا خیر؟ جراحات در نتیجه تصادف می‌باشد یا به صورت ساختگی ایجاد شده است.

۷- آیا فرد مورد نظر مراجعاتی به پزشکی قانونی داشته یا خیر؟ تعداد مراجعات با ذکر تاریخ و علت و نظریه پزشکی قانونی به مرجع انتظامی یا دادسرا گزارش شود.

۸- اگر در معاینات پزشکی به جراحاتی برخورد کردند که احتمالاً قدیمی و ترمیم شده است و در همان محل قبلی جراحات جدیدی ایجاد یا اصطلاحاً "باز شده است حتماً به پلیس و دادسرا گزارش نمایند.

۹- جوائیه پزشکی قانونی حتماً به وسیله پست و یا الکترونیکی به مراجع انتظامی و قضایی ارسال شود و از دادن جواب نامه به صورت دستی به مصدوم و خانواده ایشان جدا خودداری نمایند. در این صورت احتمال جعل نامه متصور می‌باشد و پرونده‌هایی در این خصوص سابقاً رسیدگی شده است.

۱۰- کارشناسی که در مراکز پرداخت خسارت شرکت‌های بیمه حضور دارد غالباً افراد بازنشسته ناجا می‌باشند. به راحتی دستور پرداخت خسارات را ندهند و به طور دقیق پرونده تصادف را مطالعه و در سورت ظن به عنوان شاکی در مراجع قضایی طرح دعوی نمایند و از پرداخت خسارت امتناع کنند.

۱۱- سوابق بیمه ای و پرداخت خسارت نسبت به فرد مصدوم مورد بررسی قرار گیرد. مصدوم از شرکت بیمه مورد نظر همچنین استعلام از طریق شورای هماهنگی بیمه‌ها در سراسر کشور تاکنون چند مورد خسارت دریافت کرده است اگر تعداد تصادفات زیاد و نامعقول باشد نیاز به بررسی دارد.

۱۲- در حین پرداخت خسارت مشخصات هویتی، آدرس و تلفن طرفین پرونده را بررسی و به نحو مقتضی احراز هویت و صحت و سقم آدرس را مشخص نمایند. که در شرکت‌های بیمه احراز هویت و صحت آدرس و تلفن در حین پرداخت خسارت انجام نمی‌شود.

۱۳- شرکت‌های بیمه در حین بیمه کردن وسیله نقلیه اسامی افرادی که با خودرو می‌خواهند رانندگی نمایند را ثبت نماید تا در صورت تصادف شرکت بیمه تعهداتش را نسبت به فرد بیمه‌گزار معین ایفاء نماید نه هرکسی که راکب وسیله نقلیه می‌باشد اینطور تعهداتش محدود، ضرور و زیان شرکت بیمه کاهش می‌یابد.

۱۴- شرکت‌های بیمه قبل از پرداخت خسارت از وسیله نقلیه تصادفی بازدید نمایند احتمال دارد با وسیله نقلیه دیگری تصادف شده باشد و با جابجایی پلاک یا وسیله نقلیه بخواهند از شرکت بیمه خسارت دریافت نمایند.

منابع

- اردبیلی، محمد علی (۱۳۸۴)، حقوق جزای عمومی، جلد اول، تهران، نشر میزان.
- اشنایدر، لمیون (۱۳۸۱)، پی جویی قتل، ترجمه افتخارزاده، تهران، انتشارات زوار.
- بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۴)، فرهنگ توصیفی علوم جنایی، انتشارات کارآگاه.
- بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۹)، اطلاعات جنایی، انتشارات کارآگاه.
- فرخی منصور، (۱۳۹۰)، نقش علوم جرم‌یابی در اثبات جرایم بین‌المللی.
- فیروزی، م.، شکوری، م.، کاظمی، ل.، زاهدی، س (۱۳۹۰)، شناسایی تقلب در بیمه اتومبیل با استفاده از روش‌های داده - ۱۲۸. کاوی، پژوهشنامه بیمه (صنعت بیمه سابق)، شماره ۳ پاییز ۱۳۹۰، ص ۱۰۳.
- قرآن کریم، سوره مبارکه نساء، آیه ۲۹.
- کریمی سید محمد (۱۳۹۲)، فصلنامه سیاست‌های اقتصادی، ویژه نامه کارنامه اقتصادی دولت.
- کی نیا مهدی، (۱۳۸۰)، جرم‌شناسی، جلد اول، انتشارات دانشگاه تهران.
- کارن ام هس (۱۳۸۵)، تحقیقات جنایی، جلد اول، ترجمه جاوید بهرام زاد و هما روزرخ، دانشگاه علوم انتظامی امین.
- وفادار، حسین - شیر محمدی، مسعود (۱۳۸۴)، پایان نامه، تاثیر فرایند کشف سرقت داخل خودرو بر وقوع، دانشگاه علوم انتظامی امین.
- خاکسارخیابانی، (۱۳۹۱)، پیشگیری، شناسایی و مقابله با کلاهبرداری در بیمه، دو ماهنامه آموزشی، پژوهشی، تحلیل، پژوهشکده بیمه، سال دوم، شماره ۴. خرداد و تیر ۱۳۹۱.
- خوش زاد، رضا - هاشمی، حیدر (۱۳۸۵)، مصاحبه و بازجویی نوین، انتشارات ناقوس.
- دزفولیان فروهر (۱۳۸۵)، جرم‌شناسی و جرم سرقت، مشهد، دانشگاه جهاد.
- دستورالعمل استفاده از بانک‌های اطلاعاتی شماره ۹۳۱۵ / ۱۷/۱۱/۸۵/۵۲/۱۰۷ / پلیس آگاهی ناجا مورخه ۱۳۸۵/۰۵/۰۳
- دستورالعمل کنترل مجرمین شماره ۱۴۱۲/۳۶۸ / الف / ۲۳ / ۱ / ۸۷ پلیس آگاهی ناجا، مورخه ۱۳۸۴/۱/۲۷
- Derrig, R, Johnston, D & Sprinkel, E 2006, 'Auto insurance fraud: measurements and efforts to
- Terisa, R 2010, Improving the defense lines: the future of fraud detection in the insurance industry (with fraud risk models, text - mining, and social networks), Paper Presented in the SAS
- Gill, KM, Woolley, KA & Gill, M 1994, 'Insurance fraud: the business as a victim', Crime at Work, M. Gill (Ed.), Vol. 1, Leicester: Perpetuity Press.